

WIADOMOŚCI LITERACKIE.

WARSZAWA.

Maj 1867 r.— Professorowie Szkoły Głównej Warszawskiej rozpocząć mieli jak wiadomo odczyty na korzyść niezamożnych uczniów, które się ukończyły przed świętami wielkanocnymi. Odczyty niektóre były drukowane już w Gazetach naszych, już w Tygodniku Illustrowanym, w Bluszczu, i w naszém piśmie. Teraz Szkoła Główna Warszawska złożyła następne z nich sprawozdanie co do zebranego funduszu. „W odczytach na korzyść niezamożnych studentów Szkoły Głównej, wzięło udział jak wiadomo 13-tu professorów, którzy dali 24 prelekcye; przyniosły takowe czystego dochodu rsr 1,061 kop. 50. Z prelekcyi profesora Papłońskiego wpłynęło za dwie prelekcye rs. 165 kop. 40, za trzy prelekcye profesora Dudrewicza rs. 96 kop. 69, za jedną prelekcye profesora Kaszewskiego rs. 60 kop. 55, za dwie prelekcye profesora Węclewskiego rs. 114 kop. 23, za trzy prelekcye profesora Szokalskiego rs. 192 kop. 21, za dwie prelekcye profesora Plebańskiego rs. 76 kop. 60, za jedną prelekcye profesora Bęcikowskiego rs. 32 kop. 70, za trzy prelekcye profesora Lewestama rs. 68 kop. 16, za dwie prelekcye profesora Pawlickiego rs. 71 kop. 44, za jedną prelekcye profesora Struve rs. 121 kop. 66, za jedną prelekcye profesora Miklaszewskiego rs. 38 kop. 10, Za jedną prelekcye profesora Pęczarskiego rs. 19 kop. 60, za dwie prelekcye profesora Okolskiego rs. 52 kop. 75. W ogóle rs. 1,110 kop. 9. Wydatki wynosiły rs. 157 kop. 49, ale ponieważ zarząd Szkoły Głównej z innych funduszków pokrył znaczną część tych kosztów do wysokości rs. 108 kop. 90, przeto z wpływu za bilety zapłacono tylko rs. 48 kop. 59; pozostało więc jak wyżej czystego dochodu rs. 1,061 kop. 50, które rozdzielone zostały na wsparcia pomiędzy najbiedniejszych studentów, głównie zaś dla pokrycia opłaty wpisowej.”

— Po ukończeniu tych odczytów, professor Szkoły Głównej Julian Kotkowski rozpoczął na nowo przerwane w roku przeszłym publiczne lekcye geografii, z których dwóch pierwszych dochód przeznaczył na rzecz ubogich studentów.

— Adam Mickiewicz przed napisaniem *Grażyny* powieści litewskiej, próbował pióra na powieściach prozą. Szczegół ten nie wiadomy nam dotąd (bo drukował je bezimiennie) wyjaśnił Karol Estrejcher. Jedną z nich professor Borowski czytał, chwalił i wygładzał język naśladujący barwę języka XVI stulecia: jest to powieść p. n. *Żywila* z kolorytem historycznym. W niej bohaterem jest *Poraj*: wiadomo że Mickiewicz był herbu *Poraj*. Druga

powieść *Karylla*, w niej główną postacią *Sario*, co jest anagrammatyczném przedstawieniem liter ze zmianą *p* na *s*, zatem równie bohaterem *Poraj*. Autor przedstawia tu swoją miłość i miłość swęj Marylli, miłość kończącą się tragicznie. Obiedwie zamieścił w Tygodniku Wileńskim z r. 1818.

— P. Ahnbert wydał w r. b. po francuzku dzieło o Stanisławie Leszczyńskim i dworze jego w Lunewillu.

— Druk tomu XXVI Encyklopedyi w większej połowie już opuścił prasę drukarską: litera *W* zajmie go niewątpliwie, pod nią bowiem mieszczą się artykuły większych rozmiarów jak *Warszawa*, *Wilno*, *Węgry*, *Włochy*, *Wrocław* i w. i. Zbliża się więc to wielkie dzieło do końca, a tom XXVII zamknie całość Encyklopedyi, rozpoczętej w październiku z 1859 roku.

— Kustosz Zoologicznego gabinetu tutejszego uczony naturalista Władysław Taczanowski, powrócił niedawno z podróży odbytej wgląd Afryki, którą odbywał razem z prof. Antonim Wagą.

— We Lwowie professor Antoni Małeckci wydał w 2-óch tomach życiorys Juliusza Słowackiego, oparty po większej części na własnoręcznych listach pisywanych do matki. Wydawca obok tego dołączył rozbiór dzieł Juliusza, zalecający się zarówno bystrością poglądu, jak gruntowną krytyką.

— P. A. S. Traczewski, w wiadomościach Uniwersytetu Moskiewskiego (W VI z r. 186^{6/7}) ogłosił rozprawę p. n. *prymas polski w czacie bezkrólewia*. Rozprawa ta jest tylko wyjątkiem z obszernego dzieła przygotowanego do druku i poświęconego badaniu bezkrólewio w Rzeczypospolitej po wygaśnięciu dynastyi Jagiellonów.

— Z drukarni rządowej przy Komissyi Rządowej Oświecenia publicznego wyszedł i rozesłany został władzom zeszyt II Dziennika wyroków Rady Stanu Królestwa Polskiego w sporach jurisdikcyjnych." (w See str. 20).

— W piśmie czeskiem literackim *Wila* wychodzącem w Belgradzie pod redakcyą Stojana Nowakowicza w roku bieżącym w przekładzie ogłoszono powieść T. T. Jeza (Zygmunta Milkowskiego). *Handzia Zahornicka*, dramat p. n. *Zawisz Falkensztejnu* napisany przez p. Atalka w języku czeskim przełożył na polski Dr. Władysław Wędrykowski i drukuje w czasopiśmie: „Lwowski przyjaciel domowy.”

— W Krakowie, nakładem wydawnictwa dzieł tanich i pożytecznych wyszedł z wielą drzeworytami w staranném wydaniu tom pierwszy dzieła p. n. „Świat roślinny” przez Dra Karola Müllera, spolszczył Hipolit Mitawski. Dzieło wysokiej wartości, a przekład staranny i sumienny.

— *Pamiętnika Naukowego* Zeszyt III za miesiąc marzec r. b. zamykający tom pierwszy tego pisma wyszedł z pod prasy i obejmuje: 1). Bohaterowie i bohaterki w powieści. Studya krytyczne przez Jana Zacharyasiewicza. 2). O bezpośredniem powstawaniu

istot (generatio spontanea) przez Dr. Strasburgera. 3). O duszy i jej objawach przez Dra Struvę. 4). Wiele hałasu o nic. Komedya w pięciu aktach W. Szekspira przekład A. N. (Korzeniowskiego). 5). Rozbior prawa karnego przez Budzińskiego. 6). Krytyczny rozbiór poezyi Mirona przez K. Kaszewskiego.

— W Krakowie z drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego wyszło ważne dzieło w dwóch częściach z jedną tablicą autografowaną p. n. *Monografia Opactwa Cystersów we wsi Mogile* (w 4ce). Jest to praca zbiorowa, i składa się oprócz dyplomatów z następnych rozpraw: 1). *Pogląd na położenie Mogily*, Adama Gorczyńskiego znanego z wielu prac tak poetycznych jak prozą nacechowanych wyższym talentem. 2). *Wiadomość historyczna o Mogile*, przez Józefa Szujskiego. 3). *Część artystyczna monografii Mogily*, przez Władysława Łuszczkiewicza. 4). *Uposażenie klasztoru Cystersów* przez Hipolita Seredyńskiego. 5). *Poczet opatów Mogińskich* przez Konstantego Staszowskiego. 6) *O mogile Wandy*, Józefa Łepkowskiego. 7). *O grobowcach i pomnikach w kościele Mogińskim* przez Władysława Łuszczkiewicza.

— Jana Matejki najnowszy obraz *Sędziwój*, umieszczonym obecnie jest na wystawie w Wiedniu w salach Austriackiego Towarzystwa sztuk pięknych, zkąd przesłanym będzie wkrótce na wystawę paryżką.

— Z drukarni Gazety Polskiej wyszły: „Statuta Ordynacyi Zamojskiej od r. 1589-1848,” (w 4ce str II, 76) w osobnem wydaniu. O tej publikacyi, która się nie znajduje w handlu księgarskim powiemy obszerniej w następnym zeszycie.

— Władysław hr. Koziembrodzki napisał dramat współczesny w czterech aktach prozą p. n. *Po śliskiej drodze*, który przedstawiony na scenie krakowskiej po raz pierwszy 15 listopada 1866 r., a na scenie lwowskiej 25 stycznia 1867 r. świetnego doznał przyjęcia. Dramat ten drukuje się w czasopiśmie ilustrowanem: *Kłosy*.

— W Lipsku ma wyjść zbiór poezyi niedawno zgasłego poety Romana Zmorskiego, w dwóch tomach, staraniem pozostałej wdowy ułożony. Życzyćby należało ażeby w tym zbiorze pomieszczone zostały zarazem i prace prozą pisane, które są nie małej wartości.

— Staraniem *Redakcyi Przeglądu Tygodniowego*, którego wydawcą i redaktorem jest P. Adam Wislicki, oprócz czterech zeszytów dzieła Samuela Smilesa p. n. „Pomoc własna.” wychodzi „Biblioteczka kolei żelaznych” w oddzielnych taniach tomikach. Dotychczas mamy: 1) „Mąż z rezerwy” Teodora Tomasza Jeża. 2) „Co się stało w małym miasteczku,” Edwarda Lubowskiego. 3) „Igła i pióro” powiastka ze świata urzędniczego: Władysława S. 4) „Meszty Abu Kazemu,” komedyjka do grania dla dzieci Władysława Ł. Anczyca.

— P. Aleksy Wojciecki b. nauczyciel i inspektor szkół, od dawna pracując nad zbiorem przysłów, przygotował do druku

przysłowia polskie o ptakach i zwierzętach, w porównaniu siedmiu obcych języków. Wyjątki z tej pracy jako próby drukowane były w Sylwaniu z r. 1838 i 1846. Jest to ważny materiał dla badacza, co zechce podjąć pracę zgromadzenia razem tych szacownych zabytków języka ojczystego, których twórcą jest lud nasz, przez ciąg wielu wieków, uważnie wpatrujący się w oblicze przyrody, śledząc zwyczaj i obyczaj ptastwa i zwierząt tak dzikich jako i domowych.

— Nakładem Alexandra Lewińskiego księgarza, wyszły cztery zeszyty dzieła: „Historja Literatury Powszechniej.” Fr. H. Lewestama Dr. filozofii, profesora zwyczajnego Szkoły Głównej Warszawskiej. Jest to pierwsza, większa już połowa IV i ostatniego tomu. W niej pod ogólnym tytułem „Słowiańszczyzna,” autor od str. 19 do 272, daje treściwy obraz literatury polskiej od najdawniejszych czasów do obecnej chwili. „Księga druga” rozpoczęta ma napis „Czesi,” i obejmuje w niej całą literaturę tego narodu. Rozdział V, poświęcony jest „Słowakom. Zakończy się tom cały obrazem literatur innych narodów słowiańskich, który objąć ma jeszcze trzy zeszyty. Tegoż autora, nakładem księgarni braci Szlejfstejn, ogłoszono odczyty publiczne miane w auli Szkoły Głównej „o literaturze polskiej XIX wieku.” Wychodzą zeszytami i stanowią będą obszernie dzieło.

— Klementyny z Tańskich Hoffmanowej wyszła z druku nakładem księgarni Henryka Natanson: „Historja powszechna dla płci żeńskiej.” Dzieło to pośmiertne znakomitej autorki składa się z trzech tomów, i obejmuje: I. Dzieje starożytne. II. Dzieje średniowieczne. III. Dzieje nowożytne, i uzupełnione doprowadzone do ostatnich czasów już przez obcą rękę.

— Równocześnie wyszły dwa pisma dotyczące stanowiska kobiety w społeczności. Professor Szkoły Głównej Dr. filoz. Henryk Struve ogłosił swój wykład publiczny miany w auli Szkoły Głównej Warszawskiej od dnia 29 marca r. b. „O Estetycznym wychowaniu kobiety.” P. Stanisław Czarnowski, wydał przekład z H. T. Buckla: „wpływ kobiet na postęp wiedzy.”

— Otrzymujemy wiadomość, że zamieszkały w Dreźnie jeden z naszych rodaków przełożył na język polski pisma znakomitego Ekonomisty „Fryderyka Bastiata” „Les Harmonies Economiques” i pierwszy zeszyt wyjdzie w m. lipcu r. b. z pod prasy drukarskiej.

— Kornel Kozłowski wydaje własnym nakładem, w zeszytach, wysokiej dla nas wartości dzieło p. n. „Lud, pieśni, podania, baśnie, zwyczaje i przesady ludu z Mazowsza Czerskiego wraz z tańcami i melodyjami.” Z szacownej tej pracy podaliśmy już ustępy niektóre w naszym piśmie. Dziś, gdy coraz więcej zacierają się zwyczaje i pieśni ludowe, przy zmianach stosunków rolniczych, niemałą jest zasługą, ochraniać je od zagłady, jako drogocenne zabytki przeszłości. Po wyjściu całości nieomieszkamy złożyć szczegółowego sprawozdania naszym czytelnikom.

— Z drukarni S. Orgelbrandta wyszedł prospekt na prenumeratę dzieła p. n. „Badania filozoficzne tajemnicy życia;” przez J. N. Druk jego ma się zacząć i skończyć w r. b.

† Dnia 13 maja r. b. umarł Franciszek Gąsiorowski, członek Redakcyi naszego pisma. Wyższe nauki pobierał w b. Uniwersytecie Warszawskim. Po roku 1831 wydał w Krakowie kilka historycznych udatnych obrazków. W lat kilka po utworzeniu Biblioteki Warszawskiej wszedł w grono jej współredaktorów, i w tém piśmie ogłosił prace swoje, głównie dotyczące bibliografii polskiej. Urodził się w Warszawie dnia 7 września 1807 roku. Pozostawił w rękopiśmie pamiętniki z kilku tomów złożone, które polecił wydać po swojej śmierci u Żupańskiego w Poznaniu. Wiedząc jak rozległe miał stosunki zmarły, i do wielu znakomitości był zbliżony, można mieć nadzieję, że pamiętniki będą wielce nas zajmujące.

Korrespondencya.

Panu J. M.—Rozprawy p. n. „Reforma i reakcyja katolicka w Węgrzech“ drukować nie będziemy.

Panu E. S. z Poznania—wiersz p. n. „Sestina“ nie może być umieszczony w Bibliotece Warszawskiej.

Redakcyja Biblioteki Warszawskiej.